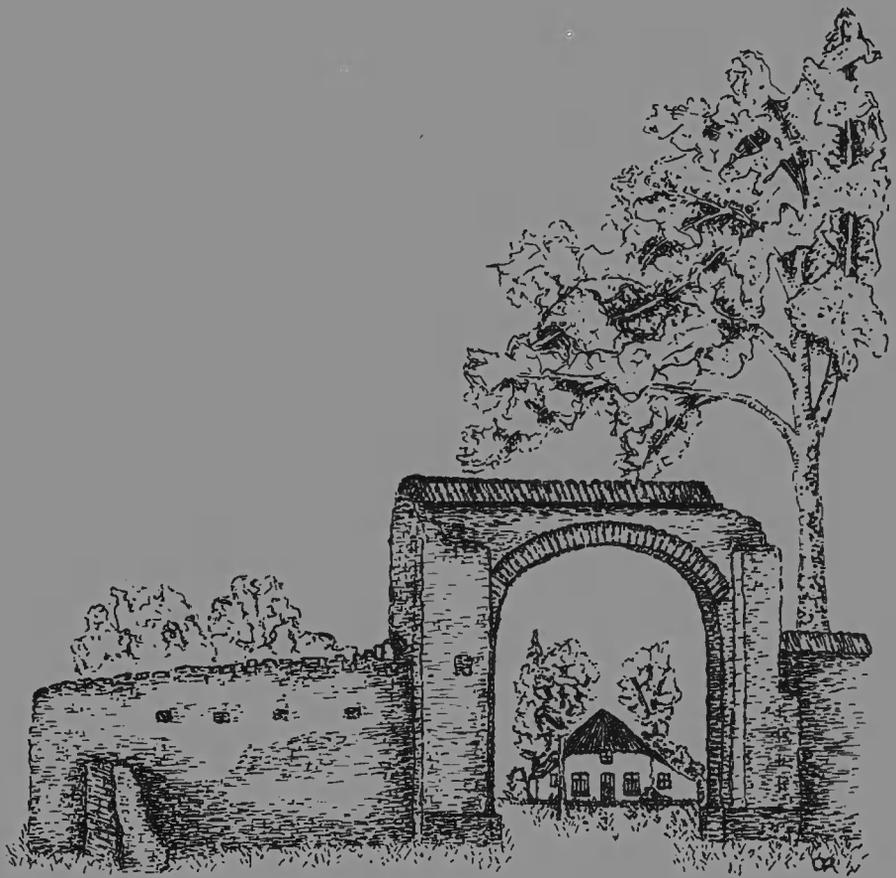

1988

Jg 2-2

d'n Myerlese Koerier

Heemkundekring Myerle

Secretariaat: Kerkakkers 39 - 5731 BT Mierlo - Tel. (04927) 63116

e
2 jaargang nr 2 november 1988

Uitgave van de leden van de Heemkundekring
"Myerle"

Inhoudsopgave

Godfried van Mierlo	5
Jaarprogramma H.K.M. 1988-1989	7
Jaarprogramma Stichting Brabants Heem 1988-1989	8
Mierlo, bebouwing in 1832	10
Het Clockhuijs	15
Mierlo in de middeleeuwen	17
14 Paar kousen	26
Mierlo in de 19 ^e eeuw	30
Munt gevonden	37

GODFRIED VAN MIERLO.

Geboren te Mierlo 2 februari 1518, overleden te Deventer 28 juli 1587. Van 1552-1559 prior van het Dominikaner St. Andreasklooster te Utrecht; 1559-1569 Provinciaal van de Nederlandse provincie der Dominikanen; in 1570 benoemd tot vicaris van het bisdom Haarlem. Philips II benoemt hem in 1570 tot tweede bisschop van Haarlem, welk besluit door Paus Pius V in 1571 werd bekrachtigd. In 1578 moest hij Haarlem verlaten na een oproer op Sacramentsdag. (1) In 1582 werd hij wijbisschop te Munster en in 1587 bisschop van Deventer. (2)

Wapen als bisschop van Haarlem: gevierendeeld, het 1e en 4e kwartier een wit kruis op een rood veld (waarschijnlijk is bedoeld het wapen van het bisdom Haarlem, doch daarvan zijn de kleuren juist omgekeerd), het 2e en 3e kwartier boven een rood molenijzer, beneden een rode roos op een zilver veld (van Mierlo); wapenspreuk: "Simpliciter et recte", ofwel "Eenvoudig en recht op de man af".

Het portret is van een onbekende meester. De gravure komt voor in: van H(eussen) Historia episcopatum Foeder. Belgii. Leiden 1719.

Henk Simons.

- (1) Gens Nostra, maart/april 1978 blz. 111.
 (2) D'n Myerlese Koerier. 1988/1, St. Lebuiniskerk van Deventer.

*Vilustrissimus ac Reverendissimus Dominus
D. T. Goddefridus v. Mierlo.*

*Ordinis praedicatorum secundum Karlemisium
Episcopus. Abbas Episcopatus Orlans.*

GODFRIED VAN MIERLO

JAARPROGRAMMA 1988/89.

- 14 sept. Lezing met IVN-Mierlo
Hein de Koning: "Brabant wa bende
skon".
- 16 okt. Excursie naar Goirle.
- 8 nov. Lezing door Drs. W. Knippenberg:
"Bijgeloof en hekserij".
- 13 dec. Filmavond.
- 25 jan. Lezing door de Heer R. van Laere:
"Driek en zijn gebed".
- febr. Lezing door de Heer A. Steketeer:
"Verleden, heden en toekomst van de
Brabantse kanalen".
- maart Jaarvergadering
- april Myerlese Buurtavond.
- mei Excursie.

PROGRAMMA 1988-1989

STICHTING BRABANTS HEEM

3 - 6	aug.	Heemkundig Werkkamp te Budel (40ste jrg.)
10 - 11	sep.	Vlaams Verbond voor Heemkunde. gouddag te 's Gravenwezel.
11	sep.	Jubileumviering Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch (alle kringen kunnen hieraan deelnemen)
17	sep.	Open Monumentendag
24	sep.	Congres van het Centrum voor de Studie van Land en Volk van de Kempen: 'onderwijs in de Kempen', in het Speelhuis te Helmond (ca. 10-ca. 16.00 uur)
1	okt.	Symposium bij afscheid dr. L.P.L. Pirenne als rijksarchivaris, te Tilburg
5	okt.	Leergang Volkskunde III: 'Volksvermaak' (KUB Tilburg, aanvang 19.30)
10	okt.	Kringoverleg Zuidoost-Brabant te Boekel
12	okt.	Kringoverleg West-Brabant te Sprundel
2	nov.	Raad van Aangeslotenen II te Tilburg (Philharmonie, aanvang 19.30 uur)
9	nov.	Leergang Volkskunde IV: 'Brueghel en het volksleven' (KUB Tilburg, aanvang 19.30 uur)
..	nov.	Studiedag Archeologie (2de jrg.)

1989

- 5 mrt. Studiedag Archeologie en Neder-
zettingsgeschiedenis te Boxtel
I (42ste jrg.)
- 19 mrt. Studiedag Archeologie en Neder-
zettingsgeschiedenis te Boxtel
II
- 5 apr. Raad van Aangeslotenen I te
Tilburg

Mierlo. Bebouwing in 1832

Wat we tegenwoordig de bebouwde kom zouden noemen, bestond in 1832 uit 173 woningen en gebouwen inclusief 14 lemen hutten, min of meer verdeeld over de tegenwoordige Marktstraat, Hekelstraat, Oudvensestraat, Bisschop v. Mierlostraat, Loeswijk, Kerkstraat, Dorpsstraat, Burg. Verheugtstraat en Luchen. De Bisschop v. Mierlostraat, indertijd nog Kerkweg, de Burg. Verheugtstraat, de Hei eindse straat en de Dorpsstraat was gewoon de Straat.

Via belastinggegevens uit die tijd, iets wat we tegenwoordig onroerend goedbelasting zouden noemen, hebben we een tamelijk goede kijk op het toenmalige gebouwenbestand.

Belastingtarieven op woningen werden geheven in 8 klassen, bijzondere gebouwen werden apart belast.

De bebouwde gronden en de plaatsen (erven) werden belast met f 28,-- per bunder. Een bunder is een hectare.

De bijzondere gebouwen werden belast als volgt:

Wind-koorn-molen, indertijd nog gelegen op
het Hei-eind bij
T.V.toren:

"De standaardmolen, is in goeden staat van onderhoud hebbende twee paar steenen voor het malen van rogge, boekwijn en mout. De eigenaar is den Heere M.G.K. van Scherpenzeel-Heusch. Het zuiver inkomende van des fabriekgebouw, na aftrek van het derde voor verval kosten van onderhoud en herstellingen, wordt geschat op f 360,00."

Bierbrouwerij = nu Karelstein.

"Er bestaat eenen bierbrouwerij in deese gemeente staande en gelegen in wijk F535A. Zij is in goede staat van onderhoud hebbende een ketel, een en een geelkuip met 2 koelbakken, heeft in den jaaren 18 gemaakt brouwsels gemeen bier, het welk in de plaats zelve en in de omstreken gebruikt word, zij word begroot op zuiver inkomende f 40,00."

Rosollemolen.

"De rosollemolen is geplaatst in een schuur of loods, van hout en leem gebouwd, hebbende een paar steenen, een bank met enkel werk, word door een paard in beweging gebragt en werkt voor loon, het werk is in goeden staat van onderhoud dezelve is geschat, naar des zelfs opbrengst en in vergelijking met die van andere gemeentens op eene zuiver inkomende of huurwaarde f 36,00."

Werkhuis (smederij) aan de Markt op de hoogte van Markstraat 64.

"Zijnde van steen gebouwd lokaal, bestaande in een vertrek, waar in de smids affaire word uitgeoeffend en is geschat op f 6,00".

Dat men indertijd bij verhuur niet zo correct was met het opgeven van de huur en eigen voordeel nastreefde blijkt uit het volgende stukje:

"De huizen van dit dorp worden verdeeld in acht klasse, naar gelang der wij merkbaar, verscheidenheden welke men tusschen dezelve vind.

Zij worden over het algemeen door de eigenaars zelve bewoond of met tot den landbouw dienende

gebouwen en anderen eigendommen verhuurd, dikwerss op mondelinge voorwaarden, ende welker gebrek aan geloofwaardige vorm belet om dezelve, bij de schatting tot leidraad te bezigen uit hoofde van de onnauwkeurigheid en het niet overeen stemmen der berigten van deesen aard, heeft men dezelve moeten rangschikken, volgens de huurwaarde welke daar aan, naar maten hunner uitgebreidheid, het meerder of minder waar zij zich bevinden schijnd te kunnen worden toegekend."

"De eerste klasse bevat een goed ingerigt heere huzing."

In het Dorp stonden slechts 2 gebouwen van deze klasse nl. de al eerder genoemde bierbrouwerij en een boerderij gelegen op de plaats waar nu de Johannesschool staat. Deze was eigendom van de gemeente Mierlo. De juiste relatie van deze boerderij en de gemeente is ons nog niet geheel duidelijk.

"De tweede klasse eene goede ingerigten gebouwen voor affairen doende lieden."

Bestond slechts uit 2 huizen; het woonhuis van de brouwer, achter de brouwerij gelegen en het huis van moldenmaker v. Driel op de plaats van het onlangs afgebrande woonhuis v. Gruithuizen op den Heuvel.

"De derde klasse zeer goede ruime welingerigten bouwman's woningen en meede huizen voor affairen doende lieden."

Hier blijkt dat diverse welgestelde lieden meer dan een pand bezaten. Tevens krijgen we enig inzicht in de neringdoenden in ons dorp. De derde klasse omvatte 8 panden: 2 van de van Scherpenzeel-Heusch, 2 van de gemeentesecretaris, 1 winkel en 3 boerderijen.

"De vierde klasse zijn de gewoone bouwman's woningen in goed onderhoud."

Bestond uit 1 winkel, 2 tappers, 2 boerderijen, 2 panden van dezelfde kleermaker, 2 kappers, nog een pand van molenmaker v. Driel, ook het huis van burgemeester Ververs was 4e klasse.

"De vijfde, zesde en zevende klasse, zijn huizen van landlieden doch minder uitgebreid dan de zesde voornoemde klasse, als meede van affairen doende lieden en ambagts lieden en daglooners woningen."

Omvatte 139 panden. Het overgrote deel was eigendom van wevers en landbouwers, ook metselaars blijken dikwijls een eigen huis te bezitten.

Verder zien we nog het eigen woningbezit van scharenslijper, klompenmaker, 2 schoenmakers, handzager en kleermaker. Een aardig aspekt is dat verschillende Helmondse textielfabrikanten in deze klasse arbeiderswoningen in hun bezit hadden.

"De achste klasse zijn hutten van leem alleen voor den daglooner geschikt."

Deze zeer slechte behuizing, 14 stuks tellende werden bewoond door kleine boeren, arbeiders, 1 timmerman en 1 wever.

Wat opviel tijdens het onderzoek is, dat de hedendaagse komplanperikelen, misschien ook in 1832 al bestaan hebben. Het dorp bestond ook toen al uit 2 bebouwingskernen, nl. een rond de Markt, nabij cafe 't Tapperijke, waar veel handwerklieden en 2 tappers zich gevestigd hadden.

Het andere strekte zich uit vanaf het Oud-Gemeentehuis tot aan den Heuvel, waar de meer

welgestelden woonden, terwijl op het gedeelte vanaf de Ellenaar tot aan het Oud-Gemeentehuis nagenoeg geen bebouwing voorkwam.

Bronnen: Oorspronkelijk aanwijzende tafel
kadastrale leggers.

Annie en Hans Berkers.

Het Clockhuijs.

Op 10 december 1776 werd er voor de Raad van State een proces gevoerd tussen J. Ponsen, koster en schoolmeester te Mierlo en de Vrouwe van Mierlo, Ida F.H.C. de Heusch, geboren barones van Scherpenzeel. Bij zijn aanstelling als koster, zo'n 23 jaar geleden, had Ponsen alle "baten en profijten" ontvangen behorende bij dat ambt. Zo moest hij 3 maal per dag de kerk openen om voor een overledene te luiden. Hiervoor ontving hij dan 6 stuivers.

In 1776 overlijdt Jan L.C. Baron de Heusch. Op verzoek van diens weduwe, Ida F.H.C. de Heusch, opent de koster gedurende 6 weken en dat driemaal daags, de kerk. Als hij echter bij vrouwe Ida een rekening indient van 12 gulden en 12 stuivers, weigert zij hem te betalen. Ter verdediging refereert de koster naar het overlijden van de echtgenote Hendrik J.F. van Scherpenzeel, waarbij hij wel een zelfde salaris ontvangen heeft. Bovendien had ook zijn voorganger hiervoor een vergoeding ontvangen. In haar verweerschrift van 28 december 1776 bevestigt Ida F.H.C. de Heusch, dat sinds oude tijden in de Heerlijkheid Mierlo gedurende 6 weken de klok werd geluid bij het overlijden van hare voorvaderen. Dit gebeurde echter niet door de koster, "den welcke daer toe geen

voet heeft behoeven te versetten", maar door de gemeentenaren, die de sleutel van "het Clockhuijs" zijn gaan halen en brengen. Voor deze moeite hebben de inwoners een vergoeding uit edelmoedigheid ontvangen, "maer aen den coster is nooijt geen duijt betaelt". Zo is het gebeurd bij haar ouders en recentelijk bij haar echtgenoot, die in Eijgenbilsen en niet in Mierlo begraven is. Zij begrijpt ook niet waarom de koster, die de sleutel voor de kerk moet hebben om voor de Eredienst te luiden, bevoegd zou zijn om, zoals in dit geval of ten tijde van brand, de inwoners van Mierlo de toegang tot de klokken te weigeren. Op veel plaatsen is het gebruikelijk dat er onder de Regenten een tweede sleutel berust om zich er van in tijden van nood te kunnen bedienen, hetgeen ook in Mierlo wel het geval zal zijn geweest, "want de huijsen in dat dorp liggen seer weijt uijt elkanderen verspreijt". Voor wat betreft de uitkering welke haar broer Hendrik J.F.van Scherpenzeel heeft gegeven bij het overlijden van zijn echtgenote, merkt de Vrouwe van Mierlo op, dat zij dit feit noch kan bevestigen noch ontkennen. Het betreft hier volgens haar een geheel andere situatie, aangezien haar schoonzus nooit Regerende Vrouwe van Mierlo is geweest en bovendien aldaar is begraven. Wat de uitslag van dit proces is geweest is helaas (nog) niet bekend.

Henk Simons

Bron: Archief fam. Van Scherpenzeel-Heusch. voorl. inv. no. 22.

MIERLO IN DE MIDDELEEUWEN

Deel I: oorsprong, jachthuis/kasteel en de Heren van Rode (12e - 13e eeuw).

Uit overgeleverde bronnen kan worden opgemaakt dat de geschiedenis van Mierlo (1) als plaats - voor circa 1280 Rode geheten - in de twaalfde eeuw aanvangt. De historie van heerlijkheid en dorp moet nog beschreven worden, ofschoon in recente tijd streekarchivaris E.J.Th.A.M. van Emstede (2) en hoofd der school H. van Bussel (3) goede aanzetten hebben gegeven voor een meer diepgaande en afgeronde geschiedschrijving.

Wie zich in het verleden van deze gemeente verdiept zal spoedig ontdekken dat de invloed der kasteelheren (met name de ridderlijke geslachten Dickbier, van Grevenbroeck en van Scherpenzeel (Heusch)) en kerkelijke autoriteiten (al in 1263 is sprake van een pastoor in Mierlo) in belangrijke mate bepalend zijn geweest voor de ontwikkeling van deze gemeente tot aan de Franse Tijd. Voor een paar honderd Mierlonaren in de Middeleeuwen nam het bevolkingsaantal toe van 1810 in 1822 tot meer dan 4000 een eeuw later.

Het eigenlijke dorp Mierlo telde in 1840: 466 inwoners, de andere bewoners waren gehuisvest in de verspreid liggende buurten of gehuchten, in totaal een dertigtal zoals Broek, Loeswijk, het Goor, Bekelaar, Berenbroek, Luchen, Beerendonk en uiteraard (Mierlo)-Hout, Sedert 1968 gemeente Helmond. Personen die uitgeblonken hebben als

staatsman, in de wetenschappen of kunsten, heeft Mierlo niet of nauwelijks voortgebracht, daarentegen talrijke vrome en kerkelijke voormannen, zoals de kannunninken Henricus en Joannes Damen. Landelijke bekendheid heeft de gemeente gekregen als geboorteplaats van twee kerkvorsten. Allereerst de Nederlandse curie-kardinaal Willem van Enckevoirt (geboren in 1465), tevens bisschop van Utrecht en Tortosa (Spanje). Voorts Godfried van Mierlo, 2 februari 1518 geboren, die in 1572 tot tweede bisschop van Haarlem is gewijd en in 1587 als bisschop van Deventer overleed, na ook nog suffragaan-bisschop van Munster te zijn geweest.

Landbouw en enige veeteelt was lange tijd het voornaamste middel van bestaan en in het midden van de vorige eeuw telde Mierlo naast een katoenblekerij en oliemolen meer dan 100 wevers van linnen-, katoenen- en wollenstoffen.

Jacob le Roy, zich baserend op de geschriften van I.B. Gramaye (1610), schreef in 1730 over Mierlo als "eene Heerlykheyd door Geeestlyke en Werreldlyke tytels aanzienlijk, hebbende eene kerk (...) en fraay Kasteel".

Wedijveren plaatsen als Dirschot en Oisterwijk om de titel "schoonste dorp van Brabant" voor Mierlo gold lange tijd eerder het tegendeel. Weliswaar noemde Philips baron van Leefdael "Mirle" nog een "out, groot, schoon dorp", de Noordhollander A.J. van der AA schreef omstreeks 1840: "Dit dorp is niet fraai, dewijl de huizen er zeer verspreid liggen. Men heeft er een klein en onaanzienlijk raadhuis". J.L. Terwen (4)

drukte zich in 1858 als volgt uit: "Ten N.O. van Geldrop ligt de gem. Mierlo, met 2.000 inw., die van landbouw leven of voor de fabrieken van Geldrop en Eindhoven werken; zij bevat verscheidene gehuchten en het niet fraaije, 1 uur van Helmond gelegene dorp Mierlo, waarbij eene fraaije R.K. Kerk met eenen, schoonen, spitsen toren, en eene godsdienstige stichting voor 12 pude mannen, het Apostelhuis genoemd, en in 1545 gesticht".

Zoals van de meeste gemeenten is de middeleeuwse oorsprong van Mierlo in het duister gehuld. Noch uit archelogische vondsten, noch uti archivarische bronnen is te staven dat we van een "bestaan" van Mierlo voor 1100 moeten denken. Van vrijwel geen enkele gemeente is trouwens het oudste bestaan genoteerd; wat men in veel steden herdenkt als het zoveel-jarig bestaan is een foutieve aanduiding van het verkrijgen van stadsrechten. En Mierlo heeft nooit stadsrechten verworven, maar is wel uitgegroeid tot een niet onbetekende Heerlijkheid, dankzij de regerende kasteelheren en in Mierlo werkzame geleerde predikaten (o.a. Jacobus Feylingius) en vooral priesters (zoals Mattheus van Drunen, Augustinus van Dijck, Isfridys Thys, A.F. Wichmans, Theodorus Verbraecken). Onduidelijk is of het dorp bij het kasteel is gebouwd of omgekeerd, beide manieren van ontstaan kwamen in de Middeleeuwen voor. Aanvankelijk behoorde het grondgebied van Mierlo en omgeving toe aan de hertogen van Brabant. Tot aan het einde van de dertiende eeuw was Mierlo een eigen, niet-leenroerig, goed, een zogeheten

allodium. De gemeente zou oorspronkelijk, dat wil zeggen in de 12e en 13e eeuw, naar de naam van de grondbezitter Rode geheten hebben. In een charter afkomstig uit de St. Paul's Abdij van Utrecht uit 1110 wordt Gerard van Rode als Heer genoemd (5).

Vrij algemeen wordt bij de huidige stand van het plaatsnamen-onderzoek aangenomen dat de naam Mierlo betekent: plaats of hoogte (lo) aan de waterplas (Mier of Mir), eventueel het stroompje de Mi(e)rle.

Zich beroepende op onder meer W.A. Bachiene (1705) gaf de historicus J.J.F. Wap (6) de volgende interessante maar niet geheel overtuigende verklaring: Mierlo zou genoemd zijn naar een heer Milo, afkomstig uit Verona en familielid van de graaf van Taxandrie, woonachtig in Roij (Sint-Oedenrode) die op overakker in 1117, toenmaals een rijk jachtgebied, een houten jachthuis liet bouwen. Tegen deze hypothese pleit dat Mierlo tot ver in de 13e eeuw Rode heette en na meer dan 1,5 eeuw moet de herinnering aan Milo totaal zijn vervaagd.

Voor 1292, toen in overleg met de hertog van Brabant de grenzen van Mierlo zijn vastgesteld, zijn niet alle namen der Heren met zekerheid bekend. Van Leefdael (1645) noemt na Gerard van Rode (1110), diens zoon Johan die was gehuwd met Adelheid van Cuyck. Vervolgens hun zoon Hendrik van Rode en ten slotte de dochter van Hendrik: Agnes van Rode. A.C. Brock maakt voorts melding van Emont van Rode uit Sint-Oedenrode met landerijen in Mierlo die deze omstreeks 1197 naliet aan Hendrik van Rode. Op grond van

schaarste en wellicht niet geheel betrouwbare bronnen wordt aangenomen dat op Overakker al in de tweede helft van de 12e eeuw een slot of kasteel is gebouwd dat voor 1200 zou zijn verwoest door troepen van de naar expansie neigende Hollandse graaf Dirk VII.

De Hollandse graven waren in een eeuwenlange strijd gewikkeld met Vlaanderen en ook Brabant was in doorlopende strijd met deze en andere graven van Gelre, Loon, Namen en Limburg. Dirk VII plunderde 's-Hertogenbosch en ruineerde kasteel van Mierlo, maar werd kort daarop smadelijk verslagen en zelfs enige tijd gevangen genomen door de Brabanders in de omgeving van Heusden. Op 3 november 1200 is een aantal geschillen tussen hertog Hendrik I van Brabant en graaf Dirk VII over het gebied tussen Maas en Schelde door hen bij verdrag beslecht en zijn ook bepalingen ten aanzien van het handelsverkeer tussen beide territoria vastgesteld.

De geschiedenis van het toenmalige kasteel in Mierlo moet nog geschreven worden. De informatie van H. van Bussel over zekere Arnout en Jan Dickbier omstreeks 1200 moet welhaast op misverstand berusten wanneer men in ogenschouw neemt dat het adellijke geslacht Dickbier eerst aan het eind van de dertiende eeuw, na het huwelijk met Agnes van Rode, zijn intrede in Mierlo deed.

Vooralsnog onopgelost blijft welke Heer het kasteel heeft laten herbouwen.

Uit berichten (o.a. van Hanewinkel) en enkele afbeeldingen (7) is bekend dat het een bouwsel was van dikke torens

voorzien, bestaand uit twee delen, een hoofdburcht (donjon) en woonvleugel, door een houten brug met ophaalbaar gedeelte verbonden en met een diepe gracht omgeven. De tweede houten brug van de landzijde naar het slot is in later tijd, vermoedelijk in de 17e eeuw, vervangen door een van hardsteen. Aan het eind van de 18e eeuw is het sedert 1648 verwaarloosde slot aan zijn eigen gewicht ten dele ingestort en in de loop van de daarop volgende jaren afgebroken.

Reeds in 1232 ontving Mierlo van de hertog van Brabant het recht een jaarmarkt te organiseren. Voornoemde Hendrik van Rode legateerde in 1256 de novale tienden en het patronaatsrecht (= het recht pastoors te benoemen) der kerk van Mierlo aan de Abdis en het Convent van Binderen (8), een recht dat later weer in eigen hand kwam en in 1263 is Hendrik van Rode, zoon van de heer, benoemd tot pastoor (investiet). In 1315 is het patronaatsrecht definitief overgedragen aan de Norbertijner-abdij van Tongerlo door de toenmalige heer Hendrik Dickbier onder wiens bestuur met de illustere hertog Jan I van Brabant Mierlo in 1292 was afgepaald.

Over het Bossche geslacht Dickbier in relatie tot Mierlo zal deel 2 van deze bijdrage handelen.

wordt vervolgd

Heemstede

Hans Krol.

Noten

- (1) De naam Mierlo werd in vroegere eeuwen ook als volgt gespeld: Mirle,

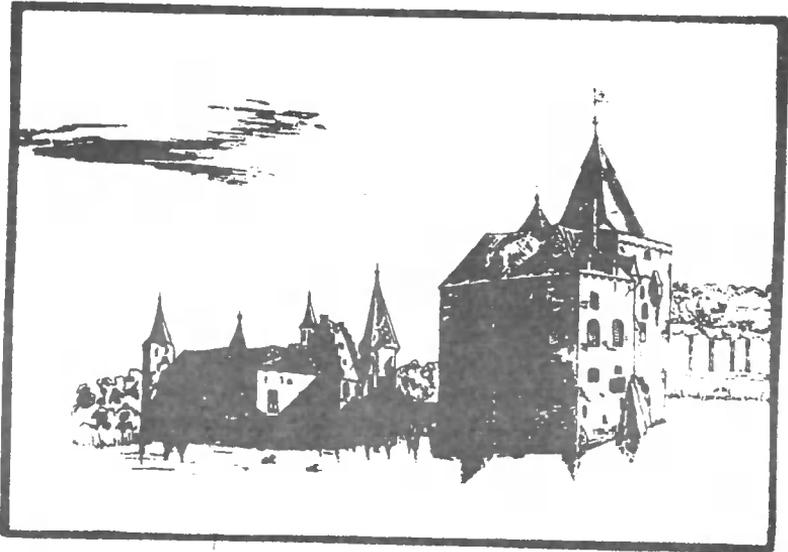
- Mierle, Mirloe, Myerle, Meyerloe, Mierloe, Mierloo, Myrlo. Verlatijnt: Meyerloensis, Merloensis, Mirlensis. Meer dan eens is de naam in het verleden verward met het Limburgse Meerlo. Mierlo is ook de naam van een buurtschap onder Uden.
- (2) E.J.Th.A.M. van Emstede, Bijdragen tot de geschiedenis van Mierlo. In: Mierlo; groei en ontwikkeling, 1963 blz. 75vv. Van Emstede is ook de samensteller van gepubliceerde inventarislijsten van het archief der gemeente Mierlo.
- (3) H. van Bussel, Mierlo; sprokkelingen, 1976.
- (4) J.L. Terwen, Het Koninkrijk der Nederlanden, voorgestelde in eene reeks van naar de natuur geteekende gezichten. Gouda, 1858, blz. 462/463.
- (5) Hij was een broer van de graaf van Megen Jan van Rode. De zoon van Gerard heette eveneens Jan van Rode en was Heer van Mierlo en enkele omliggende plaatsen. Een van diens zonen Hendrik is vervolgens met Mierlo beleend en wordt in sommige literatuur - o.a. door Van Emstede - als de eerste Heer van Mierlo aangeduid. Zijn dochter Agnes huwde met Hendrik (Moedel) Dickbier, waarmee de Heerlijkheid in handen kwam van dit geslacht uit 's-Hertogenbosch. Vermeldenswaard is dat ook het grafelijk gezag van Megen

sedert te tweede helft van de 13e eeuw in handen was van de familie Dickbier, totdat in 1469 Jan Dickbier zijn graafschap verkocht aan Guy de Brimeu. De relatie van de familie Dickbier met Mierlo hield ;n 1501 op.

- (6) dr. J.J.F. Wap, Geschiedenis van het land en der heeren van Cuijck, 1858, blz. 74.
- (7) Afbeeldingen van het kasteel zijn naar mij bekend vervaardigd door Gaspar Bouttats (1640-1695), een fraaie kopergravure naar een tekening van J. van Croes (tekenaar van Vlaamse landschappen en gebouwen in de 17e eeuw). De gravure is gepubliceerd in het boek van Jacob le Roy, Groot Werreldlyk Tooneel des Hertogdoms van Brabant, 1730 en 1735 en ook afgebeeld in een boekwerk van de Fransman De Cantillon, Vermakelijkheden van Brabant... met 200 konstplaten versiert. (1768-1770). Verder dateert uit 1738 een gewassen pentekening gemaakt door Jan de Beijer (1703-circa 1785). De Haarlemmer Hendrik Spilman (1721-1784) vervaardigde een schetsmatige tekening, evenals van de kerk in Mierlo. Blijkens een mededeling in Brabants Heem, 1966, blz. 91-92, bezit de gemeente Mierlo een tekening van het kasteel door A. Hordijk (levensdata onbekend, werkzaam eind 18e eeuw). Naar genoemde afbeeldingen maakte Hendrik Ouwerling uit Deurne een tweetal tekeningen, respectievelijk

een voor- en zijgezicht, die zijn afgedrukt in het boekje: Mierlo; groei en ontwikkeling (1963) op de pagina's 76 en 77.

- (8) Jhr. mr. A.F.O. van Sasse van Ysselt, in: Afbeeldingen van kerken, kasteelen en andere gebouwen in Oostelijk Noordbrabant door H. Spilman. 2e stuk. 's-Hertogenbosch, z.j. (1921), blz. 59.

14 PAAR KOUSEN.

Tijdens mijn onderzoek in het archief van de familie van Scherpenzeel- Heusch, welke zich in het RAL in Maastricht bevindt, werd mijn aandacht getrokken door een tweetal brieven. Deze brieven, welke gericht waren aan Baron van Scherpenzeel, waren in 1775 geschreven door Mevr. M. Gadet. In die tijd, waarin er nog geen modezaken waren, was ook een baron genoodzaakt om zijn kousen door iemand te laten breien. Wat mij in deze brieven opviel was o.a. het aantal paar kousen dat hij liet breien, n.l. 14 stuks! Opmerkelijk is ook hoeveel Mevr. Gadet voor haar werk betaald kreeg.

Om de leesbaarheid van de brieven te verbeteren zijn tussen [] enkele woorden toegevoegd, terwijl tussen () de verklarende tekst is geplaatst. Verder heb ik zoveel mogelijk getracht om de letterlijke tekst over te nemen.

Aen den Hooghgeboren Edelen
Heer Mijn Heer Baron van
Scherpenseel Heer van Mierlo
Woonachtigh tot Munsterbilsen

Seer HooghgeEerden Mijnheer
Baron

Ick kome U.E. HooghgeEerden Mijnheer
Baron noch 1 paer cousen te senden. Ick hebbe
U.E. [beloofd] mejne 2 paer veerdigh te
hebben, maer ick
ben deese week seer sieck geweest, soo dat ick
niet hebbe konne wercken. Maer in het

begin van de naeste (volgende) week sal ick
 U.E. Hoogh-
 geEerden Mijn Heer Baron noch een paer
 senden. Ick bidde (verzoek) U.E. van het geldt
 maer met
 den brenger deeser maer meede te geven. Nu
 komt mij wederom 3 guldens en noch 10 oorden
 [toe]
 van die ander 3 paer. Ick sal U.E.
 HooghgeEerden
 Mijn Heer Baron seer verplicht (erkentelijk)
 wesen.
 Joffrouw Repers heeft mij die 4 gulden van de
 3 paer anders Cousen gebrocht. Hier meede
 verblijve met offrer van Dienst en ick hope
 met de Gratie Godts dat U.E. HooghgeEerden
 Mijn Heer Baron die 9 paer Cousen met volle
 gesontheit sult muegen verslijten en noch
 meer paere. Daer bij (bovendien) sal ick U.E.
 die 9 paere met
 (voor) den eersten veerdigh [maken]. Nu moet
 U.E. Hooghgeboren
 Mijn Heer Baron noch 5 paer hebben.

Seer HooghgeEerden Mijn Heer
 Baron
 U.E. ootmoedighe Dienaerresse

M.L. Gadet

Bilsen den 7 april 1775

In haar tweede brief, welke slechts 5 dagen
 later is gedateerd, verzoekt mevrouw Gadet de
 baron om haar zo spoedig mogelijk te betalen.
 Gezien de moeilijke omstandigheden waaronder
 zij leeft, heeft zij het geld blijkbaar hard
 nodig. Zij vervolgt:

Seer HooghgeEerden Mijnheer
Baron

Ick koome U.E HooghgeEerden door deesen
te wensen een saligh aenstaende Hoochtijt
van Passchen met alle Gedenckelijcke
zeegen en Benedictie soo naer ziel als
naer lichaem. Soo kome ick U.E. HooghgeEerden
Mijn Heer Baron te versoecken van (voor)
mij togh met den brenger deeser, het
gelt te senden van de laetste couse die ick
U.E. gesonden hebben. Ick [denk dat} U.E.
HooghgeEerden
hout mij gelijk voor den sot. U.E. hadde
mij laeten seggen (weten) dat U.E.
HooghgeEerden mij
gelt [op] den gepasseerden sondagh soude ter
hant gestelt hebben en terwijlen ick het
selven noch niet vernoemen hebben soo ben
ick gedwongen U.E. HooghgeEerden dees
wijnigh leeterkens toe senden. Want ick hebbe
het
gelt tegenwoordigh groot noijdigh
voor mijnen armen siecken, want een steene
hert soude beweeght worden tot compassie
als ick haer niet geven kan gelijk soo (wat)
siecken toe komt. Voorders HooghgeEerden
sal ick U.E. de cattoen moeten senden, want
daer (-voor) sijn cousen bestelt. Soo haest
(dra) als sij af
sijn, hebben ick het in mijn handt en ick
soude die (andere) hebben laeten liggen tot
U.E. de
sijne veerdigh waeren. Hier meede verblijve
met
offer van Dienst

Seer HooghEerden Mijn Heer
Baron

U.E. onderdanige dienaar

M.L. Gadet

Bilsen den 12 april 1775

Bron: Archief fam. van Scherpenzeel-Heusch
voorlopig inv. no.

Henk Simons

Mierlo, beschreven in het begin van de 19e eeuw door A. Brock te St. Oedenrode.

titel: Beschrijving van de Meierij.

MIERLO

Voorheen wel eens Mierloe genaamd is een groot en wijd uitgebreid dorp, wordt onder de oudste plaatsen der Meierij gerekend en is tevens een der oudste Heerlijkheden voor Peelland, welke Heerlijkheid reeds in 1292 werd afgepaald. Dit dorp komt in een oorspronkelijke brief, ten jaare 1300, waarbij de Hertog de ingezetenen van Mierlo de Groene Gemeente wegschonk, dus geschreven voor Mirlo. In 1312 heeft Henrik Heer van Mierlo zijn vrije Heerlijkheid aan de Hertog van Brabant opgedragen, en van denzelfen weder ter Leen ontvangen, hetgeen echter niet van het hoog Gericht moet verstaan worden, naardemaal eerst ten jaare 1397 het Hoog Gericht van Mierlo beneven het Hoog en Laag Gericht op de gehuchten van Hout en Broek aan Henrik Dickbier van Mierlo verpand wierd, en welke verpanding in of omtrent de jaare 1626 weder werd afgelost. Dan bij verbaal accoord van den Raad van Brabant in Den Haag den 16 December 1706, gesloten, is het Hoog Gericht van Mierlo, benevens het Hoog en Laag Gericht op de Gehuchten Hout en Broek aan de Vrouwe van Mierlo (Barbara van Scherpenzeel) afgestaan en vervolgens door de Algemeene Staaten erflijk aan haar opgedragen.

De Heer de Cantillon IV D. blz. 51 schrijft van deze plaats aldus: "Mierlo een Heerlijk dorp van Peelland en oud erfgoed der Ridders van Dickbier, verviel opvolgende in de Huizen van Swaaff, van Boussies, van Rubempre, en

de *Fraileur*, Heer was van *Stiphout en Krooi*, die er
 Jouw ook de *Regering* ontseemde

Krooi.

Of het *Huis te Krooi*, kwam ten jaare 1642 onder de Heer-
 lykheid *Stiphout*, zynde te rooven een afzonderlyke Leen of
 Landschap geweest, en met deszelfs Leidskieren onder de Regie
 van *Arck* te staan; van welke dorp hi zelve ten Zuidwesten
 ontrent een vierde uur verwyderd ligt, van het riviertjen de
Mierlo. Dit Kasteel, een der schoonste, zoo niet het allerfraais-
 te in de Meierij, is een antiek Goetlijsch gebouw, liggende met een
 luttelen in Brede vlietlyke grachten, en heeft zeer soloone bod-
 den, welke voor wichtige jaaren eend wyf aangelegt, door de
 tegenwoordigen bezitter van *Chael Gediau van der Bruggea*,
 (vanke dit Kasteel ende Heerlykheid *Stiphout*, in 1778, kocht
 van een Broeder van *Anthony van der Bruggea*, welke dactel-
 we, in 1772 ook gekocht hadt); in dezelve een zeer kerre en
 versmakelyke, door kunst verfraaide, wandelkreeuw

Mierlo.

Voorheen wel eens *Mierlo* genaamd, is een groot en wyde
 uitgebreid dorp, wordt onder de oudste plaatsen der Meierij ge-
 rekend, en is tevens een der oudste Heerlykeden van *Peelland*,
 welke Heerlykheid reeds in 1292 werd afgepaald. Dit dorp
 komt in eenen oorspronkelyken *Trif*, ten jaare 1300, waarbij de
Herog de ingezetenen van Mierlo de Groene Gemeente ver-
 schiek, des geschreeven was: *Mierlo*. In 1312 heeft *Henryk*
Heer van Mierlo een wyde Heerlykheid aan den *Herog van*
Brabant opgedragen, en verdenkelken weder ten Leen ontvingen,
 hetgeen eerster mid van het Hoog Gericht moet verstaan worden,
 noemensmaal eerst ten jaare 1397 het Hoog Gericht van *Mierlo*
 bestaen het Hoog- en Laag gende Gericht op de geschichten van
Hout en Broek van Herrik Dickbier van Mierlo verpaand
 wierd, en welke verpaanding in of ontrent de jaare 1626
 weder werd afgeslost. Dan by verbaad accoord van den *Read*
 van *Brabant* in den Haag, den 16 December 1706, gesloten, is
 het Hoog Gericht van *Mierlo*, benevens het Hoog- en Laag Ge-
 richt op de *Gedachten Hout en Broek van de Vrouwe van Mierlo*
 (*Borbon van Scheepenseel*) afgesloot, en vervolgens
 door de *Algemeene Staaten* eestlyk aan haar overgegeven.

De Heer de *Contillon*, N. D. hi zy schryft van deze plaats al-
 des: "Mierlo een Heerlyk dorp van *Peelland* en oud erfgoed
 der *Ridders van Dickbier*, overviel opvolgende in de Markcen
 van *Swauff*, van *Boussies*, van *Rubempre*, en door oort-
 draagt aan *Kuus* (*Erasmus*) van *Grovenbroeck*, van wien
 men in 't midden van het Kloof der Kerk de begraaftplaatsen een
 greschreven ziet." Cudenboven geeft ook de dore *Heerlykeden*
 dezer Heerlykheit op; welke Heerlykheit by opvolging uit het
Huis van Grovenbroeck in dat van *Norberg* *Baron van*

Scher.

door overdracht aan Raas (Erasmus) van Grevenbroeck van wier men in het Midden van het Choor der Kerk de begraafplaatzen en de grafschriften ziet."

Oudenhoven geeft ook dezelve Bezitters dezer Heerlijkheid op; welke Heerlijkheid bij opvolging uit het Huis van Grevenbroeck in dat van Morberg Baronnen van Scherpenseele geraakten, welke dezelve thans nog bezit.

Het Kasteel dezer Heerlijkheid was voorheen een zeer schoon en sterk gevaarte, van een ouder datum, maar is over eenige jaaren gedeeltelijk ingestort, en zal welhaast niet meer als eenen puinhoop kunnen worden aangemerkt. Het lag in breede grachten omtrent een vierde uur ten Zuiden van het Dorp.

Deszelfs Bezitters de Heeren van Mierlo die voorheen hunnen residentie op het Slot hadden plagten te Mierlo zeer vele gerechtigheden uit te oefenen, en onder dezelve ook het recht van Kbrweide, in welk bezit zij bij vonnis van den Raad van Brabant, den 23 Maart 1708 werden gehandhaafd.

Mierlo welke in de volkstelling van 1815 een bevolking van 1688 Katholijken en negen Gereformeerden; dus te saamen 1697 zielen had ligt een uur Zuidwest van Helmond, naar welk Stadjen men in 1801 eenen lijnregten weg door de heide heeft aangelegd, en welke heide men sedert vlijtig begint te bebouwen.

De huizen liggen er zeer verspreid; men heeft er een klein en onaanzienlijk Raadhuis en over eenige jaaren een klein kerkje voor de Protestanten gestigd vereenigt met een Predicants woning.

De Kerk, welk een schoon en net gebouw is, en van eenen schoonen en spitzen tooren voorzien, ligt omtrent een vierde van een uur zuidwaarts van het dorp afgezonderd in de akkers. Zedert dat deze Kerk tot het gerbuik der Katholijken

Schepensele geraakten, welke de zelve thans nog bezit. Het Kasteel dozer Keizerlykheid was voorheen een zeer schoon en sterk gebouwde, van een ander dorpem, maar is over eenige jaaren godelylyk ingestort, en val weltyeast niet meer als eenen ruïneberg kunnen worden aangemerkt. Het lag in derde graadten oostent een vierde was ten Zuiden van het dorp. Deszelfs Bezitters de Heeren van Mierlo die voorheen heere van zedeante op dit Slot hadden, plagten te Mierlo zeer veel gerechtigheden wille oeffenen, en onder dezelve ook het recht van Korweiden, in welke bezit zy by veranis van des Raad van Brabant, den 23 Maart 1708. werden gehandhaaft.

Mierlo, welke in de volkstelling van 1815. een bevolking van 1688 Katholyken en negen Gerefmercerden; das te saamen 1697 zielen, hadt, ligt een uur Zuidwest van Helmond, naar welke Stadgen men, in 1801, eenen lynrechten weg door de beide heerwan gelagt, en welke beide men zadelst vlytig begint te bebouwen.

De huizen liggen es zeer verspreid; men heeft er een klein en on aanzienlyk Randhuys, en over eenige jaaron een klein Kerkje voor de Protestanten gestigt, verienigt met een Predikants woning. De Kerk, welke een schoon en met gebouwt is, en van eenen schoone en spitzken tooren voorzien, ligt en leent een vieldt van een uur zeedruants van het dorp affen. Zonder in de akkers. Ederst dat dese Kerk tot het gebruik der Katholyken is wderogakeert heeft men er een huys, en eindelyk een Naatoung, by geboord. De Kerk, toegewyd aan de H. Maagd en Martelares Kerscia, is nodert den 8. Septem; der 1818. in het bezit en gebruik der Katholyken. Jaarlyks worden te Mierlo twee Jaarmarkten gehouden; op welke laatste, die Dingsdags voer S^t. Catharina dag inवाल, gewoonlyk de prijs van het warkens vloesch, over het grootste yateeldt van Pechand, wurd geregeld.

Mierlo kan zig beroemen voortgebragt te hebben twee uitmunelende mannen naamlyk Wilm van Emchevoort; welke eerst, in 1519, Deken van het Kapittel te s^t. Bosch wierd, vervolgens Proest tot s^t. Sufater te Utrecht; hy wierd van Heus Adriaan VI. met het ampt van Dalaris, en met de Bischoppelyken Sted van Westhuusen in Spunje Registigt, en in 1523 door den zelven Paus tot Kardinaal beneemd, en eindelyk, door Clemens VIII tot Bishop van Utrecht aangesteld. Hy overleedte te Rome, den 19 July 1534. De anderen was Godfriedus van Mierlo, van de Orde der Predikheeren in het Convent te s^t. Bosch, en Provinciaal der Orde in Nederland, wierd, in 1570 Bishop van Haarlem, en stierf, te Deventer, den 28 July 1587.

Het Dorp Mierlo, vermoedelyk het stamhuys van een oud Meierlych adelyk geslacht van deze naam, ligt zeer uitgestrekt, en beslaat mit veerscheiden Geburkten en Buurtschappen, onder andere: in Dorp, de Gheuchten Hout en Broek, de Buarten Hozeschoop, het Slot, Brandevorst, Luchen, Elmer, Kerkelnaer en Beerenbroek; van welke laatste het oud Meierlych geslacht van Beerenbroek denkyk zyn naam waarde.

Mierlo wens de Blazoenen van deze twee Kerkken; waer van het 1de op het wapen doek van s^t. O. L. Vrouw Broederschap te s^t. Bosch, en het 2de op een grafsteen in de Kerk te Leende is te vinden.

van Mierlo.

van Beerenbroek

is wedergekeerd heeft men er een huis, en eindelijk een Pastory bij gebouwd. De Kerk toegewijd aan de H. Maagd en Martelares Lucia is sedert den 8 September 1818 in het bezit en gebruik der Katholijken. Jaarlijks worden er in Mierlo twee jaarmarkten gehouden; op welke laatste, die Dinsdags voor St. Cathariendag invalt gewoonlijk de prijs van het varkensvleesch, over het grootste gedeelte van Peelland werd geregeld.

Mierlo kan zig beroemen voortgebragt te hebben twee uitmuntende mannen naamenlijk Wilm van Enckevoirt, welke eerst in 1519 Deken van het Kapitte te s'Bosch wierd, vervolgens Proost tot St. Salvator te Utrecht, hij wierd van Paus Adriaan VI met het ampt van Datarias en met de Bisschoppelijken Stad Derthusen in Spanje begiftigd, en in 1523 door den zelve Paus tot Cardinaal benoemd, en eindelijk, door Clemens VII tot Bisschop van Utrecht aangesteld. Hij overleed te Rome den 19 July 1534.

De anderen was Godefriedus van Mierlo van de orde der Predikheeren in het convent te s'Bosch en Provinciaal der orde in Mederland, wierd in 1570 Bisschop van Haarlem en stierf te Deventer den 28 July 1587.

Het Dorp Mierlo, vermoedelijk het Stamhuis van een oud Meiersch adelijk geslacht van dezen naam ligt zeer uitgestrekt en bestaat uit verscheidene gehuchten en Buurtschappen onder anderen: het Dorp, de gehuchten Hout en Broek, de Buurten Hozerschoor, het Slot Brandevoort Luchen Elmer Beekelaar en Beerenbroek, van welke laatste het oud Meiersch geslacht van Beerenbroek denkelijk zijn naam voerde.

Hout.

Een groot gebucht ander Mierlo, gelegen ontrent een halve
uur ten Noordwesten van het Dorp, en naar de zyde van Helmond.
Hier lag vroeger een Kapel, toegewijd aan den Heil. Antonius,
waar van geen overblyfsel meer te vinden zyn, maar de zeffe
standplaats is nog kennelyk. Ook werd in dit Gebucht, aan
Eind het jaar 1531, door den voormelde Cardinaal Willem van
Enckewaert een Gasthuis of Hospitaal, waar twaalf oude man-
nen boven de vyftig jaaren, gesticht, welke daarin twee dan onder-
konden, mits zy daaglyk misse hoorden voor de rust der ziel van
den Cardinaal, die tot dien einde daar daaglyks in een Kapel
aan dit gebouw gewoogd, door een Recler mocht verrigt worden.
Keizer Karel V. en Paus Clemens VII schonken aan dit Hos-
pitaal, den gaans het Apostelhuus genoemd, verscheidene vry-
heden en voorregten, welke door de Kullen van conige andere
Pausen vermeerderd of bevestigd zyn. Toen de Heery aencht
gebied der Algemeene Staten kwam, werd deze inrigting ge-
heel vernietigt, het arm gasthuis werd in een boom wooning
verandert, uit welke inkomsten men echter nog conige arme
menschen beffigt; zelfs heeft men, over conige jaaren, de Kapel
van het zelve ook afgebaaken. Dit Huys, dat nog de naam van
Apostelhuus draagt, ligt dicht by Helmond, aan het zivieren de
Mierlo.

Broeck.

Is een ander Gebucht ander Mierlo, en ten Noordwesten van
het dorp gelegen aan de zyde van Vaarle, hadt ontyds ook een
Kapel, waar van de standplaats nog kennelyk is.

Blazoenen der Adelyke Huizen welke de Heerlykheid Mierlo bezaten hebben.

Dickbier.

Swarff.

Bousfies.

Rubempré.

Grevenbroeck.

Scherpensele.

Geldrop.

Of Zoo het anderen schryven Geldorp, dat zoo veel
wil zeggen als Gelders dorp, en dus van de Gelderschen
zyn oorsprong schyn te hebben, of wel dezelve oul. Groeven hier
het gezag hebben gevoest, hetgeen ook waarschylyk is, dewyl
dit Dorp en Heerlykheid (het geene het wenders is) plagt ten
L. een schoulen te worden van den Heerog van Gelderland ten
Zatpemschen Regten. Dit zeer schoon en met dorp ligt veem
een een halve uur ten oosten van Eindhoven, aan de rivier
de Rual of kleine Demwel, die in ten Oosten wedy stroomd, en
Groot- en Klein Braakhuizen (twee Gebuichten die gezogte-
lyk ander Geldrop booven van het dorp scheiden. Op xi-

HOUT

Een groot gehucht onder Mierlo, gelegen omtrent een halve uur te Noordoosten van het Dorp, en naar de zijde van Helmond.

Hier lag voorheen eene Kapel, toegeweid aan den Abt Antonius waarvan geene overblijfsels meer te vinden zijn, maar deszelfs staandplaats is nog kennelijk. Ook werd in dit gehucht omtrent het jaar 1531 door den meergemelde Cardinaal Wil van Enckevoirt een Gasthuis of Hospitaal voor twaalf oude mannen boven de vijftig jaaren gestigt welken daarin wierden onderhouden, mits zij daaglijk misse hoorde voor de rust der ziele van de cardinaal die tot dien einde daar daaglijks in eenen kapel aan dit gebouw gevoegd door de Rector moest verrigt worden.

Keizer Karel V en Paus Clemens VII schonken aan dit Hospitaal, doorgaans het Apostelhuis genoemd, verscheidene vrijheden en voorregten welke door de Bullen enige andere Pausen vermeerderd of bevestigd zijn. Toen de Meiery aan het gebied der Algemeene Staaten kwam, werd deze inrigting geheel vernietigt, het armgasthuis werd in een boeren woning veranderd, uit welken inkoomen men echter nog enige arme menschen begiftigt; zelfs heeft men over eenige jaaren, de Kapel van het zelve ook afgebrooken. Dit huis, dat nog de naam van Apostelhuis draagt, ligt bij Helmond, aan het rivierken de Mierle.

BROEK

Is een ander Gehucht onder Mierlo en ten noordwesten van het dorp gelegen aan de zijde van Vaarle, had oudtijds ook een Kapel, waar van de standplaats nog kennelijk is.

Munt gevonden.

Enige tijd geleden ontving de HKM een munt, welke was gevonden in een sloot aan de Burgemeester Verheugtstraat. Het betrof hier een kwart (1/4) Stuber uit 1786 (diameter 23 mm). Alhoewel door het jarenlange verblijf in de bovenlaag van de grond de munt sterk is aangetast, is de inscriptie aan een zijde nog goed leesbaar. De Stuber (stuiver) was een munt welke in onze streken niet gangbaar was. Het betreft hier een "buitenlandse" munt, welke in omloop was in de Hertogdommen Berg en Gulik (Julich) in het Rijnland. Tot dit laatste hertogdom behoorden ook de Nederlandse gemeenten Melick, Herkenbosch en Sittard.

1/2 stubers

1794

1774

Als voornaamste munten uit dit gebied kunnen worden genoemd: Thaler (30 stuiver) vanaf 1566 Reichstaler.

Schilling, Albus. VIII Heller. Stuber (= 20 Heller). 1/2 Stuber. (1).

Bij muntvondsten dient men onderscheid te maken tussen het vinden van munten die op de een of andere manier verloren zijn, resp. verloren geraakt zijn (z.g. losse muntvondsten) en het vinden van munten in depot. Onder het vinden van munten in depot verstaat men het vinden van munten welke ergens met opzet "gedeboneerd" (verborgen) werden b.v. in onrustige tijden van oorlog of opstand, uit angst voor diefstal.

Bij een losse muntvondst kunnen we nog onderscheid maken tussen zoekgeraakte en verloren munten. Munten welke op akkers of in tuinen gevonden worden, zijn daar bijna nooit "toevallig" verloren. Meestal zijn ze er terecht gekomen via de mestvaalt, welke men vroeger bij elke boerenbehuizing aantrof. (2)

Gezien de vindplaats van deze munt, aan de weg Helmond - Eindhoven, betreft het hier waarschijnlijk een op straat verloren munt: het gaat hier meestal om wisselgeld, kleinere munten dus. Ook kan men stellen dat deze munt aantoont, dat er handelscontacten zijn geweest tussen onze streken en het Rijnland.

Henk Simons.

(1) Den Nederlandse munten, door
H.E. van Gelder.

(2) Heemkundevereniging Roerstreek:
Roerstreek 1980.